

tiam vicit, quoad tamen veri boni major concupiscentia, vel major delectatio mentem ejus non obtinuerit, cum exosa quadam voluptate, gestorum, visorum vel auditorum patitur imaginationes: unde in utroque lumbi **208** implentur illusionibus delectationum, et ad cogitanda divina vel spiritualia lumen suorum oculorum, et ipsum non est secum: qui cum pugnat contra concupiscentias, patitur molestias; quia vincere adhuc non praevalet ad perfectum affectiones. Qui vero jam ad libertatem aspirat, excutere a se non potest affectionum imaginationes, et noxias vel occupatorias vel otiosas, quae exinde passim oriuntur, cogitationes. Hinc in tempore psalmodiae vel orationis, caeterorumque exercitiorum spiritualium, in corde servi Dei, etiam nolentis et reluctantis, imaginationes volvuntur, et phantasmata cogitationum versantur: a quibus, velut ab avibus immundis insidentibus vel circumvolantibus, sacrificium devotionis vel omnino rapitur de manu tenentis, vel saepe polluitur usque ad lacrymas offerentis. Fitque miserabilis et iniqua miserae animae divisio; spiritu et ratione voluntatem cordis et intentionem, et corporis sibi promptum obsequium defendente: animali vero improbitate sibi affectum praeripiente et intellectum, mente saepius sine fructu remanente. Hinc in animis infirmioribus, et in quibus concupiscentiae carnis et saeculi necdum perfecte mortificatae sunt, vitia passim curiositatis ebulliunt. Hinc solitudinis et silentii quaruntur inordinatae, et proposito inimicae consolationes, in via regia communium institutionum furtiva propriae voluntatis diverticula, solitorum fastidium, praesumptio novitatum: quae quidem aegri animi pruritus et taedium, quasi confricando, videntur ad horam lenire; sed calefaciunt et accendunt, et ut postea nequius ferveat, et amplius pruriat, efficiunt. Hinc quotidie fiunt novae occupationes, novae actionum et laborum adinventiones, lectiones diversae, non ad aedificandum animum, sed ad fallendum tardantis diei taedium: ut cum damnaverit solitarius omnia vetera, omnia solita, et defecerit nova, non restet nisi odium cellae, et fuga matura.

17. Propter quod pia simplicitas, et in professione religionis et solitudinis novus homo, qui non habet vel rationem ducentem, vel affectum trahentem, vel discretionem moderantem, sed vi quadam utitur in semetipsum tanquam a figulo figmentum; lege quadam mandatorum Dei, quasi manibus alienis faciendus est, et formandus in omni patientia, et in rota volubilis obedientiae, et in igne probationis suae, plasmatoris et formatoris sui voluntati et arbitrio subdendus. Nam etsi callet ingenio, si viget arte, si praeminet intellectus, instrumenta sunt haec tam vitiorum quam virtutum. Non ergo refugiat doceri, uti eo in bono, quo et in malo uti potest, quod proprium virtutis opus est. Ingenium corpus adaptet, ars naturam informet, et intellectus non elatum faciat animum, sed docibilem. Ingenium quippe, ars, intellectus, et alia hujusmodi gratuito habentur: aliter

A virtus. Virtus enim vult doceri cum humilitate, quaeri cum labore, haberi cum amore. Nam cum omnibus his digna sit; nec aliter, vel doceri, vel quaeri, vel haberi potest.

CAPUT VII.

Religiosus novitius, seu rudis eremita quae primum docendus.

18. Primum itaque docendus et rudis incolae eremi, secundum apostolicam Pauli institutionem, ut exhibeat corpus suum *hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium suum*. Qui etiam compescens in novitio fervore animalis hominis, qui nondum percipit ea quae Dei sunt, circa spiritualia ac divina praeproperam et curiosam inquisitionem, subjunxit dicens: *Dico enim per gratiam Dei quae data est mihi, omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem* (Rom. xii, 1, 3). Quia enim omnis vel praecipue animalis hominis institutio circa corpus est et exterioris hominis compositionem, docendus est rationabiliter mortificare corpus suum, et membra sua, quae sunt super terram, et inter carnem ac spiritum, quae invicem jugiter adversum se concupiscunt, justum rationis ac discretionis habere iudicium, nec alicujus eorum in iudicio **209** accipere personam. Docendus est sic habere corpus suum, sicut aegrotum commendatum, cui etiam multum volenti inutilia sunt neganda, utilia vero etiam nolenti ingerenda. Sic de eo agere, sicut de non suo, sed ejus a quo pretio magno empti sumus, ut glorificemus eum in corpore nostro (I Cor. vi, 20). Rursumque docendus est cavere, quod peccatori populo Dominus per prophetam improperat: *Projecistis me, inquiens, post tergum vestrum* (I Reg. x, 19). Multumque esse cavendum, ne pro necessariis hujus vitae vel commodis, a proposito rectitudine, vel dignitate naturae, in amorem vel honorem corporis sui sinat in aliquo degenerare spiritum suum. Ideoque durius tractandum est corpus, ne rebellet, ne insolenscat: sic tamen, ut servare sufficiat; quia ad serviendum spiritui datum est. Nec sic habendum est tanquam propter illud vivamus; sed tanquam sine quo vivere non possumus. Foedus enim quod habemus cum corpore, non quodcumque volumus, possumus abrumpere; sed legitimam ejus resolutionem patienter nos expectare oportet, et interim quae legitimi foederis sunt observare.

D 19. Sic ergo nobis est cum eo convivendum, vel conveniendum, quasi non diu nobis sit cum eo commorandum: sicque ut si aliter evenerit, non urgeamur ad exeundum. In quo multum et scrupulose laborandum, et periculose saepe fuerat errandum, nisi lex obedientiae et cellae plenam communis institutionis formam semel tradens, ingredienti de victu et vestitu, de labore et quiete, de silentio et solitudine, et omnibus quae ad exterioris hominis cultum, vel necessitatem spectant, fratrem obedientem, et patientem, et quietum, in reliquum cautum redderet et securum. In quibus sic semel circumcisa sunt

omnia, et praecisa superflua, sic intra congruae sufficientiae terminos et generalis continentiae limites circumscribuntur omnia necessaria, ut sit quod fortes cupiant, et infirmi non refugiant: nec ulterius quantitas concessorum laedere possit in aliquo utentium cum gratiarum actione conscientiam; nec quae sunt amputata, tentare debeant aliquatenus in servo Dei corporis bene morigerati, et recte educati sufficientiam. In quibus, sicut Salomon dicit: *Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter; qui vero mentis est dura, corruet in malum* (Prov. x, 9). Licet enim necessitas sic sit ordinata, ut nec querelae ulterius sit locus ullus, et omnis sit superfluitas amputata, si quid tamen vel publice, vel privatim addendum est, vel minuendum, hoc in Prioris est arbitrio, absque omni scrupulo obedientium subditorum, vel periculo.

C 20. Instituendus est ergo novus eremita ad communis institutionis normam concupiscentias carnis suae praeteritorum peccatorum poenitentia continua domare, et ad contemnenda caetera, ad sui ipsius contemptum venire. Praemuniendus est assidue contra tentationes, acrius in solitarium novitium deservientes: cum servum Dei gratis Deo servientem non cessent sollicitare vitia mercede oblatae delectationis, diabolo suggerente, carne concupiscente, saeculo concupiscenda ingerente. Tentat enim nos Dominus Deus noster, utrum diligamus eum an non: non ut ipse quasi nesciens agnoscat, sed ut plenius hoc in ipsa nobis tentatione innotescat. Sed illae tentationes facile vincuntur, et facile a ratione eis occurrunt, quae vel suspectae sunt, vel prima facie malae esse innotescunt: quae vero sub specie boni se ingerunt, et difficilius discernuntur, et periculosius admittuntur. Sicut enim difficillime tenetur modus in eo quod bonum esse creditur, ita non semper tutus est omnis boni appetitus.

CAPUT VIII.

Otium quantopere omni religioso praesertim solitario fugiendum, et quae illi occupationes convenient.

21. Omnium autem tentationum et cogitationum malarum et inutilium sentina otium est. Summa etenim mentis malitia est otium iners. Nunquam otiosus sit servus Dei, quamvis a Deo feriatu sit. Nomen quippe tam suspectum et vanum et molle, rei tam certae, tam sanctae, tam severae imponendum non est. Otiosum non est vacare Deo, imo negotium negotiorum omnium hoc **210** est. Quod quicumque in cella non agit fideliter et ferventer, quodcumque agit, quod propter hoc non agit, scilicet ut Deo serviatur, in eo quod agit, otiatu. Ubi pro vitando otio otiosa sectari ridiculum est. Otiosum autem est, quod nullam habet utilitatem, vel utilitatis intentionem. Non autem hoc tantummodo agendum est, ut cum aliqua delectatione, vel sine grandi nausea otii dies transigatur: sed, ut etiam de peracta dieta ad profectum mentis semper aliquid in conscientia resideat, aliquid quotidie in thesaurum cordis congeratur. Nec ea die bonus cellita se vixisse

A debet existimare, in qua nil eorum se egisse recolit, propter quae in cella vivitur.

22. Quæris quid agas, vel in quo te occupes? Primum extra quotidianum orationum sacrificium, vel lectionis studium, quotidianae conscientiae discussioni, emendationi, morum compositioni pars sua diei neganda non est. Deinde operandum est aliquid manibus quod iungitur, non tam quod animum delectando ad horam detineat, quam quod spiritualibus studiis delectationem conservet et nutriet; in quo remittatur ad horam animus, non resolvatur: unde se facile mox, ut sibi ad seipsum redeundum esse visum fuerit, expediat, sine controversia inhihens voluntatis, absque contagio contractae delectationis, vel memoriae imaginantis. Non enim vir propter mulierem, sed mulier propter virum (I Cor. xi, 9). Non spiritualia exercitia sunt propter corporalia, sed corporalia propter spiritualia. Propterea sicut viro creato collatum est, vel comparatum ei adiutorium simile sibi ex ipsa hominis substantia: sic cum in adiutorium spiritualis studii necessaria sint, non tamen in hoc semper aequae convenire videntur omnia corporalia exercitia, sed quae cum spiritualibus propiore videntur habere similitudinem et affinitatem; sicut ad aedificationem spiritualem mediari quod scribatur, vel scribere quod legatur. Subdivalia enim exercitia et opera, sicut sensus distrahunt, si saepe etiam spiritum exhauriunt, nisi cum graviore ruralium labore operum sit major contritio corporis usque ad contritionem et humilitationem cordis. Fatigationis enim suae pressura expriment saepe vehementioris affectum devotionis. Quod etiam in labore jejuniarum, vigiliarum, et omnium in quibus afflictio corporis est, crebro fieri manifestum est.

23. Serius tamen animus et prudens ad omnem se comparat laborem, nec in eo dissolvitur, sed per eum magis in seipsum colligitur: qui semper praeculis habens, non tam quod agit, quam quo agendo intendit, omnis consummationis attendit finem; quo in quantum verius innititur, in tantum etiam ferventius et fidelibus manibus operatur, totius sibi corporis sui subjiciens servitatem. Coguntur enim in unum sensus ad disciplinam bonae voluntatis, nec lascivire eis vacat a pondere laboris, et subacti et humiliati in obsequium spiritus docentur conformari ei, et in laboris participatione, et in consolationis expectatione. Exordinata enim natura per peccatum, et a conditionis suae rectitudine exorbitans, si ad Deum fuerit conversa, recuperat cito pro modo timoris et amoris quem habet ad Deum, quaecumque perdidit aversa: et ubi coeperit spiritus reformari ad imaginem conditoris sui, mox etiam reflorescens caro ex voluntate sua incipit conformari reformato spiritui. Nam et contra sensum suum incipit eam delectare: quidquid delectat spiritum suum. Insuper et pro multiplici defectu suo ex poena peccati multipliciter sitiens ad Deum, nonnunquam etiam contendit praecedere rectorem suum. Delectationes enim non perdimis, sed muta-

mus a corpore ad animum, a sensibus ad conscientiam. Panis fureus, et simplex aqua, et olera, et legumina simplicia, nequaquam res delectabiles sunt: sed in amore Christi, et desiderio internae delectationis, ventri bene morigerato grater ex his satisfacere posse, valde delectabile est. Quot millia pauperum ex his, vel ex aliquo horum delectabiliter satisfaciunt naturae? Facillimum quippe et delectabile esset adjuncto amoris Dei condimento secundum naturam vivere, si insania nostra nos permitteret: qua sanata, statim naturalibus natura arridet. Eodem modo et de labore. Rusticus duos habet nervos, fortes lacertos: exercitatio **211** hoc facit. Sine eum torpere; mollescit. Voluntas facit usum, usus exercitium, exercitium vires in omni labore subministrat.

24. Sed redeamus ad propositum. Hoc omnibus modis agat, et labor, et otium nostrum, ut nunquam simus otiosi: et hoc semper sit negotium nostrum, ut perfecte consummetur in nobis, quod dicit Apostolus animalibus et incipientibus: *Humanum, inquit, dico propter infirmitatem carnis vestrae. Sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiae, et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem* (Rom. vi, 19). Audiatur hoc hactenus amicum corporis sui mancipium animalis homo, qui jam incipit corpus suum subdere spiritui, et adaptare semetipsum ad ea quae Dei sunt percipienda, et ad exuendam fidei servitutis necessitatem, et carnis suae dominantem consuetudinem se accingat. Necessitatem sibi faciat contra necessitatem, et consuetudinem contra consuetudinem, et affectum sibi formet contra affectum; donec plenius mereatur accipere delectationem contra delectationem: ut delectationibus carnis ac saeculi secundum consilium Apostoli saltem tantum eum delectet carere, quantum eum delectabat primum eas habere; tantum delectet eum de membris sui corporis servire iustitiae in sanctificationem, quantum prius delectabat eum servire immunditiae et iniquitati ad iniquitatem. Haec est perfectio animalis hominis in suo statu, vel novitii incipientis: qui cum consummaverit hoc animale vel humanum, si non respexerit retro, sed fideliter in anteriora se extenderit, cito perveniet ad illud divinum, ut incipiat apprehendere sicut apprehensus est, et cognoscere sicut cognitus est. Hoc autem opus non in uno fit momento conversionis, non est unius diei, sed multi temporis, multi laboris, multi sudoris, secundum gratiam Dei miserentis et studium hominis volentis et currentis.

CAPUT IX.

Stabilitas in cella commendatur, et custodes proponuntur.

25. Omnium vero honorum horum officina est cella, et stabilis perseverantia in ea. In qua quicumque cum sua paupertate bene convenit, dives est: et quicumque bonam voluntatem habuerit, secum habet quicquid ad bene vivendum ei opus est: quam-

vis bonae voluntati non semper credi expedit, sed frenanda est, sed regenda est, et maxime in incipiente. Regat sanctae obedientiae regula bonam voluntatem; illa vero corpus, et doceat illud posse consistere in loco, cellam pati, secumque morari: quod in proficiente bonae compositionis initium est, et certum bonae spei argumentum. Impossibile enim est hominem fideliter figere in uno animum suum, qui non prius alicui loco perseveranter affixerit corpus suum. Nam qui aegritudinem animi migrando de loco ad locum effugere nititur, sic est sicut qui fugit umbram corporis sui: seipsum fugit, seipsum circumfert: locum mutat, non animum. Eundem ubique se invenit: nisi quod deteriore facit ipsa mobilitas; sicut laedere solet aegrum, qui circumferendo concutit eum. Aegrum enim se sciat, et vacet circa causarias partes aegritudinis suae. Si non interruptitur quies, remedia continuata cito proficiunt, et sanatus animus ab alienationibus, vel captivitatibus et tentationibus suis, totus in Deo suis efficietur. Cura eget, et non modica, non inquinata, sed infecta natura. Incumbat ergo immobiliter valetudinario suo (sic enim solent appellare medici valetudinum curandarum officinam), et remedii suscepti prosequatur usum usque ad sanitatis experimentum.

26. Valetudinarium tuum, o aegrote, o languide, cella tua est: remedium in quo curari coepisti, obedientia est, obedientia vera. Sed scito quod remedia crebro mutata nocent, naturam disturbant, et aegrum determinant. Nam et qui aliquo pergit, si unam certam tenuerit viam, cito perveniet quo tendit, et itineris, et laboris faciet finem. Si vero multas aggreditur vias, errat, nec laboris aliquando finem facit; quia error finem non habet. Non ergo remedium mutes, nec aliud pro alio accipias, sed **212** usque ad terminum perfectae sanitatis, medicinalis obedientiae remedio utere: nec abjicias eam, ut ingratus, cum factus fueris sanus; sed tamen in reliquum alio modo ea uti permittis. Si ergo ad sanitatem festinas, vide ut nil, vel modicum de temetipso agere praesumas medico inconsulto; a quo si operam medicantis expectas, necesse est ut vulnus tuum semper ei detegere non erubescas. Erubescas, sed tamen revela totum, nec abscondas. Sunt enim qui confitendo quasi fabulam enarrant suorum historiam peccatorum, aegritudines animae suae sine confusione dinumerant, et pene sine poenitentia, et sine affectu doloris. Cito enim lacrymas invenit, et resolvitur in gemitum, qui habet sensum doloris. Si vero mala aegritudini desperabilior stupor accesserit, hic in eo quod non dolet, quanto sanitati videtur esse propinquior, tanto ab ea fit remotior. Quod si medicus quasi clementior fuerit, ut quasi unguentis et emplastris lenioribus omnia voluerit curare, tu age pro temetipso, et remedii fortioris et celerioris avidus, sanitatis ferrum require, cauterium exposece. Medicus tibi semper praesto est, paratus est.

27. Ne enim horrore sit tibi tua solitudo, et ut tutius in cella habites, tres tibi deputati sunt cus-

todes; scilicet, Deus, conscientia, et spiritualis pater. Deo debes pietatem, cui te totum impendas: conscientiae tuae, honorem, coram qua peccare erubescas: patri spirituali, obedientiam charitatis, ad quem de omnibus recurras. Insuper ut gratum me habeas, addam tibi et quartum: et quandiu parvulus es, et donec plenius addiscas divinam cogitare praesentiam, paedagogum tibi procurabo. Elige tibi tu ipse consilio meo hominem, cuius vitae exemplar sic cordi tuo insederit, reverentia inhæserit, ut quoties ejus recordatus fueris, ad reverentiam cogitati assurgas, et temetipsum ordines et componas: qui cogitatus ac si praesens sit, in affectum mutuae charitatis emendet in te omnia emendanda, et tamen nullum patiatur damnum secreti sui solitudo tua. Hic praesens tibi adsit quocumque volueris: occurrat saepe et cum nolueris. Inreparationes ejus describet tibi cogitata sancta ejus severitas; consolationes, pietas et benignitas; exemplum, sanctae vitae sinceritas. Nam omnes cogitationes tuas cum ab eo videri cogitabis: ac si videat, ac si arguat, emendare cogitabis. Sic, secundum praeeptum Apostoli, sollicite *semetipsum custodi* (I Tim. v, 22): et ut temetipsum semper inspicias, semper ab omnibus oculos averte. Egregium instrumentum corporis est oculus: si sicut caetera, sic etiam videre posset semetipsum. Quod cum interiori oculo concessum sit, si ad exterioris exemplum seipsum negligens, vacat circa aliena: etiam cum vult, non sufficit redire ad seipsum. Tibi vaca: multa tu ipse tibi sollicitudinis materia es. Exclde etiam ab oculis exterioribus quod desuevisti videre; ab interioribus, quod amare: quia nil tam facile recrudescit quam amor, et maxime in tenerioribus et recentioribus animis.

CAPUT X.

Officia et exercitia cellitae.

28. Aude etiam nonnunquam sapere, et aemulari charismata meliora, et tu ipse tibi esto parabola aedificationis. Alia cella tua exterior, alia interior. Exterior est domus, in qua habitat anima tua, cum corpore tuo: interior est conscientia tua, quam inhabitare debet omnium interiorum tuorum interior Deus, cum spiritu tuo. Ostium clausurae exterioris, signum est ostii circumspectionis interioris: ut sicut sensus corporis per exteriori clausuram foris vagari non permittuntur, sic interiores sensus ad suum semper interius cohibeantur. Dilige ergo interiorem cellam tuam, dilige exteriorem; et unicuique suum impende cultum. Tegat te exterior, non abscondat: non ut pecces occultius, sed ut tutius vivas. Non enim scis, o rudis incolae, quid cellae debeas, si non cogitas quomodo in ea, non solummodo a vitis tuis curaris, sed etiam non habeas rixari cum alienis. Nescis enim quem conscientiae tuae debeas honorem, quicumque in ea non experiris gratiam sancti Spiritus, et **213** internae suavitatis dulcedinem. Da ergo utrique cellae honorem suum, et tu tibi in ea vindica primatum tuum. Disce in ea se-

cundum communis instituti leges tu tibi praesesse, et vitam ordinare, et mores componere, et temetipsum judicare, teipsum apud teipsum accusare, saepe etiam condemnare, nec impunitum dimittere. Sedeat judicans iustitia: stet rea et seipsam accusans conscientia. Nemo te plus diligit, nemo te fidelius iudicabit.

29. Mane, praeteritae noctis fac a temetipso exactionem, et venturae diei tu tibi indicito cautionem. Vespere, diei praeteritae rationem exige, et supervenientis noctis fac indictionem. Sic districto nequaquam tibi aliquando lascivire vacabit. Singulis horis secundum communis instituti canonem sua distribue exercitia: cui spiritualia, spiritualia; cui corporalia, corporalia: in quibus sic exsolvat omne debitum spiritus Deo, corpus spiritui, ut si quid fuerit intermissum, si quid imperfectum, suo modo, suo loco, suo tempore non abeat impunitum, vel irrecompensatum. In quibus, extra illas horas, de quibus dicit Propheta, *Septies in die laudem dixi tibi* (Psal. cxviii, 164), matutinum, ac vespertinum sacrificium, ac mediae noctis est maxime observandum. Non enim frustra ait Propheta, *Mane astabo tibi, et videbo* (Psal. v, 5); sed quia tunc a curis exterioribus adhuc sumus jejuni: et, *Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo: elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum* (Psal. cxl, 2); quia tunc ab hujusmodi impedimentis jam quodammodo invenimur digesti. Qui et in nocturnis vigiliis nostris (in quibus media nocte surgimus ad confitendum nomini Domini) confessionis ejusdem ordinem contextens: *In die, inquit, tribulationis meae Deum exquisivi, manibus meis nocte contra eum, et non sum deceptus* (Psal. lxxvi, 3). Istis enim horis potissimum coram Deo debemus nosmetipsos constituere quasi facie ad faciem, et in lumine vultus ejus perspicere, tribulationem et dolorem nobis de nobis ipsis invenire, et nomen Dei invocare, scopendo spiritum nostrum, donec incalescat; abiendo ad memoriam abundantiae suavitatis suae, donec ipse in cordibus nostris dulcescat. Sed tunc maxime nobis agendum est, quod dixit Apostolus, *Malo in ecclesia quinque loqui verba sensu meo, quam decem millia verborum sine intellectu*: et illud: *Psallam spiritu, psallam et mente: orabo spiritu, orabo et mente* (I Cor. xiv, 19, 15). Tunc enim menti et spiritui aggregandi sunt fructus sui, ut exinde vel in abundantia benedictionis Dei in quietem noctis relaxemur: vel surgentibus nobis ad laudes Dei, omnis exinde tenor operis nostri in ipsius laudibus formetur ac vivificetur. Ideo in praeveniendis nocturnis vigiliis non expedit multitudine psalmodum obruere intellectum, et exhaurire spiritum, vel extinguere. Sed quandiu sobrius invenitur, pietati afficiendus est, et suo itinere dirigendus ad Deum: donec dilatato corde currere incipiat usque ad finem operis Dei, postmodum fervoris sui modum, sive tenorem habiturus, nisi magna intercidatur negligentia, vel omitatur voluntaria miseria.

30. Scit etiam quicumque sensum Christi habet, quantum pietati christianæ expediat, quantum Dei servum, et servum redemptionis Christi deceat et utile ei sit, una saltem aliqua diei hora, passionis et redemptionis ipsius attentius recolere beneficia, ad fruendum suaviter in conscientia, et recondendum fideliter in memoria: quod est spiritualiter manducare corpus Christi, et bibere ejus sanguinem in memoriam ejus, qui omnibus in se credentibus præcepit dicens, *Hoc facite in meam commemorationem* (Luc. xxii, 19). In quo etiam propter peccatum inobedientiae, quam impium sit hominem tantæ Dei pietatis immemorem esse, palam omnibus est: cum amici hominis abeuntis sub quolibet signo commendatam memoriam nefas sit oblivisci. Siquidem sanctæ hujus ac reverendæ commemorationis mysterium, suo modo, suo tempore, suo loco celebrare licet paucis hominibus, quibus hoc creditum est mysterium: rem vero sacramenti vel mysterii in omni tempore, et omni loco dominationis Dei, modo quo traditum est, hoc est debitæ pietatis affectu, agere, et tractare, et sumere sibi in salutem omnibus **214** in promptu est, quibus dicitur: *Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum* (I Petr. ii, 9). Nam et Sacramentum sicut accipit ad vitam dignus; sic ad mortem suam et iudicium, indignus: rem vero Sacramenti nemo percipit nisi dignus et idoneus. Sacramentum enim sine re Sacramenti sumenti mors est: res vero Sacramenti, etiam, præter Sacramentum, sumenti vita æterna est. Si autem vis, et vere vis, omnibus horis, tam diei quam noctis, hód tibi in cella tua præsto est. Quoties in commemorationem ejus qui pro te passus est, hoc facto ejus pie ac fideliter fueris affectus, corpus ejus manducas, et sanguinem bibis. Quandiu in eo manes per amorem, et ipse in te per sanctitatis et justitiæ operationem, in ejus corpore et membris ejus computaris.

31. Deinde etiam certis horis, certæ lectioni vacandum est. Fortuita enim et varia lectio, et quasi casu reperta, non ædificat, sed reddit animum instabilem; et leviter admissa levius recedit a memoria. Sed certis ingeniis immorandum est, et assuefaciendus est animus. Quo enim spiritu Scripturæ factæ sunt, eo spiritu legi desiderant: ipso etiam intelligendæ sunt. Nunquam ingredieris in sensum Pauli donec usu bonæ intentionis in lectione ejus, et studio assiduæ meditationis, spiritum ejus imberis. Nunquam intelliges David, donec ipsa experientia ipsos Psalmorum affectus indueris. Sicque de reliquis. Et in omni scriptura tantum distat studium a lectione, quantum amicitia ab hospitio, socialis affectio a fortuita salutatione. Sed et de quotidiana lectione aliquid quotidie in ventrem memoriæ demittendum est, quod fidelius digeratur, et sursum revocatum crebrius ruminetur; quod proposito conveniat, quod intentioni proficiat, quod detineat ani-

mum, ut aliena cogitare non libeat. Hauriendus est sæpe de lectionis serie affectus, et formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, et non tam impediatur in terrumpendo, quam puriorem continuo animum ad intelligentiam lectionis restituat. Intentioni servit lectio. Si vere in lectione Deum querit qui legit, omnia quæ legit cooperantur ei in bonum, et captivat sensus legentis, et in servitatem redigit omnem lectionis intellectum in obsequium Christi. Si in aliud declinat sensus legentis, omnia trahit post semetipsum, nihilque tam sanctum, tam piæ invenit in Scripturis, quod seu per vanam gloriam, seu per distortum sensum, seu per pravum intellectum non applicet, vel malitiæ, vel vanitati. In omnibus enim Scripturis legendis initium debet esse timor Domini, ut in eo primo solidetur intentio legentis, et ex eo exurgat et ordinetur totius lectionis intellectus et sensus.

CAPUT XI.

Corporalium exercitiorum, item cibi somnique modum tradit.

32. A spiritualibus vero exercitiis in corporalia nunquam longe, vel in totum recedatur: sed facile ad ea posse redire animus assuescat, et cum illis se mutuat, istis semper inhæreat. Sicut enim supra dictum est, non vir propter mulierem, sed mulier propter virum (I Cor. xi, 9): nec spiritualia propter carnalia, sed carnalia propter spiritualia. Corporalia vero exercitia nunc dicimus, quæ manuali opere corporaliter exercentur. Nam sunt et aia corporis exercitia, in quibus necesse est corpus laborare, sicut sunt vigiliæ, jejunia, et alia hujusmodi: quæ spiritualia non impediunt, sed juvant, si cum ratione discretionis fiant. Quæ si ex indiscretionis vitio sic agantur, ut vel deficiente spiritu, vel languente corpore spiritualia impediuntur: qui sic est, corpori suo tulit boni operis effectum, spiritui affectum, proximo exemplum, Deo honorem, sacrilegus est, et horum omnium in Deum reus. Non quod secundum Apostoli sensum non videatur humanum etiam hoc, et non deceat, et non debeat, et justum non sit caput aliquando dolere in servitio Dei, quod olim sæpe usque ad dolorem laboravit in vanitate sæculi; esurire ventrem usque ad rugitum, qui sæpe repletus est usque **215** ad vomitum: sed modus in omnibus habendus est. Affligendum est corpus aliquando, sed non conterendum. Nam corporalis exercitatio ad modicum quidem valet, et pietas ad omnia utilis est (I Tim. iv, 8). Propter quod et ad modicum, hoc est non in concupiscentiis, sed tamen cura carnis agenda est. Agenda vero est sobrie, cum spirituali quadam disciplina, ut neque in modo ejus, neque in qualitate, neque in quantitate appareat aliquid, quod non deceat servum Dei. Eis enim quæ inhonesta sunt nostra, abundantiorum honorem circumdare debemus. Honesta vero nostra nullius egent (I Cor. xii, 23, 24). Non solum autem hoc, sed et omnem vitam nostram, quamvis hominibus occultam, exhibere debe-

mus Deo sanctam et honestam, et omnem conversationem nostram sanctis Angelis conspicabilem agere et delectabilem, quamvis inter domesticos parietes inclusam. *Omnia vestra*, inquit Apostolus, *honeste fiant in vobis* (I Cor. xi, 40). Grata Deo res est honestas, et sanctorum Angelorum amica. Propter quod etiam jubet Apostolus velari mulieres propter Angelos: qui cum procul dubio tam die quam nocte vobiscum sint in cellis vestris, vos custodientes, et vestris studiis congaudentes, et cooperantes; placet eis, ut etiam nullo homine vidente, omnia vestra honeste fiant.

33. Sive ergo manducetis, sive bibatis, sive aliquid aliud faciatis, omnia in Domino agite, pie, sancte, et religiose. Si manducas, mensam tuam, per se satis sobriam, sobrietas tua perornet. Et cum manducas, nequaquam totus manduces, sed corpore tuo suam refectionem procurante, mens suam non negligat: sed de memoria suavitatis Domini, vel Scripturarum aliquid, quod eam pascat, meditando, vel saltem memorando secum ruminet et digerat. Sed et ipsa necessitas, non seculariter, non carnaliter expleatur: sed sicut decet monachum, sicut convenit servo Dei. Nam etiam quoad sanitatem corporis, cibus quanto honestius et ordinatius sumitur et ingeritur, tanto facilius et salubrius digeritur. Observandus est ergo sumendi modus et tempus, cibi quantitas et qualitas: fugienda superflua et adullerina condimenta. Observandus est, inquam, sumendi modus, ut non effundat qui comedit super omnem cibum animam suam: tempus, ne ante horam: qualitas, uti quibus utitur communitas fraternitatis, excepta causa manifestæ necessitatis. De condimentis vero sufficiat, obsecro, ut comestibiles fiant cibi nostri, non etiam concupiscentes, vel delectabiles. Sufficit enim concupiscentiæ malitia sua: quæ cum vix aut nullo modo pertransire possit ad finem explendæ necessitatis, nisi per viam quantæcumque delectationis, si cœperit accipere irritamenta ab eis qui perpetuum suscipere bellum adversus ejus oblectamenta, fiunt duo contra unum: et sic periclitatur continentia.

34. Deinde sicut de cibo dictum est, sic et de somno. Cave in quantum potes, serve Dei, ne totus aliquando dormias, ne sit somnus tuus non requies lassi, sed sepultura corporis suffocati: non reparatio, sed extinctio spiritus tui. Suspecta res est somnus, et ex magna parte ebrietati similis. Exceptis enim vitiis, quibus in dormiente, cum corpore dormitante ratione non est qui contradicat, quantum ad debitum continui profectus, nihil temporis tam deperit de vita nostra, quam quod somno deputatur. Iturus ergo ad somnum semper aliquid defer tecum in memoria vel cogitatione, in quo placide obdormias, quod nonnunquam etiam somnariæ juvet: quod etiam evigilantem te excipiens, in statum hesternæ intentionis restituat. Sic tibi nox sicut dies illuminabitur, et nox illuminatio tua erit in deliciis tuis (Psal. cxxxviii, 12, 14). Placide obdormies, in pace quiesces,

PATROL. CLXXXIV.

facile evigilabis; et surgens facilis et agilis eris ad redeundum in id, unde non totus discessisti. Sobrium enim cibum, sobriumque sensum, sequitur sobrius somnus. Carnalis vero somnus, et brutus, et, sicut dicitur, lethæus, abominandus est servo Dei. De quo vero post congruam quietem facile est sensus corporis et mentis evocare, et quasi servos domus patrisfamilias ad opera necessaria spiritui suscitare et emittere: hujusmodi somnus tempore suo, modo suo aspernandus non est. Sic prudens et Deo deditus animus habere se debet in cella sua et in conscientia sua, sicut prudens paterfamilias **216** in domo sua. Non habeat, sicut Salomon dicit, in domo sua mulierem litigiosam (Prov. xxi, 19) carnem suam, sed ad sobrietatem morigeratam et assuefactam ad obedientiam, et ad laborem paratam, ubique institutam et esurire, et saturari, et abundare, et penuriam pati. Habeat sensus exteriores non duces, sed servientes: interiores, sobrios, et efficaces. Habeat omnem omnino domum, vel familiam cogitationum suarum, sic ordinatam et disciplinatam, ut dicat huic, Vade, et vadat: et alii, Veni, et veniat; et servo suo corpori, Fac hoc, et absque contradictione faciat. Qui sic semetipsum ordinat, et regit in conscientia sua, optime sibi credendus et committendus est in cella sua. Sed hoc est perfectorum, vel perfici jam incipientium: quod ideo proposuimus incipientibus et novitiis, ut sciant quid desit sibi, et quo extendere habeant intentionem studii sui.

CAPUT XII.

Quinam idonei habitatores cellæ: sumptuosa ædificia improbantur.

35. Sciendum vero est, quia cum de carnali, vel de animali sensu, vel de rationali scientia, vel de spirituali sapientia disserimus, unum hominem describimus in quo secundum diversos profectus et profectuum proventus, et intentionis affectus, hæc omnia diversis temporibus possibile est inveniri: et tria hominum genera, singula secundum statum horum proprietates in professione religionis in cellis militantiæ: quamvis cellæ dignitas, et sanctæ solitudinis secretum, et solitariæ professionis titulus, non nisi perfectis convenire videtur; quorum, sicut Apostolus dicit, *est solidus cibus: et qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni et mali* (Hebr. v, 14); in quo etsi rationalis, qui proximus est sapienti, utcumque videretur esse tolerandus; sed certe animalis qui non percipit ea quæ Dei sunt, penitus putaretur arcendus. Sed occurrit Petrus apostolus, dicens de quibusdam: *Si Spiritum sanctum ipsi acceperunt, sicut et nos, ego quis eram qui prohiberem Deum?* (Act. xi, 17.) Spiritus enim sanctus bona voluntas est. Nec enim sine grandi scrupulo mentis a quacumque professionis altitudine arcendus est, cui testis inhabitantis et trahentis Spiritus sancti bona voluntas est. Siquidem ex duobus hominum generibus cellarum habitatio supplenda est: scilicet vel de simplicibus, qui et sensu et voluntate ad assequendam religiosam prudentiam

11